

**การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้ง
มณีพฤกษ์ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน**

**Participatory Management in The Royal Initiated Project of The De Hmong
Maneepruek Coffee Processing Group, Thung Chang District, Nan Province**

เกษญากร เชื้อนคำ Ketsayakorn Kheankhom

ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล Theeratas Rojkitjakul

ธิติวุฒิ หมั่นมี Thitiwut Munmee

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติฯ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Nan Buddhist College

Ketsayakorn08@hotmail.com

Haripunchai Review 17/07/2565

Haripunchai Review 19/09/2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและหลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 3) ปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤกษ์ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤกษ์ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและหลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤกษ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ปัญหา อุปสรรค ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์เท่าที่ควร ขาดความรู้ความเข้าใจในแผนงานและนโยบายในการดำเนินงาน บุคลากร เจ้าหน้าที่ยังไม่ค่อยมีการเพิ่มทักษะในด้านการบริหารงาน ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาบุคลากรภาครัฐและประชาชนให้เกิดทักษะและเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม ทาน โอบอ้อมอารี การทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปิยวาจา วจีไพเราะ จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการสื่อสาร อัจฉริยา สังเคราะห์ชุมชน มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ และสมานัตตดา วางตนพอดี มีมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โครงการพระราชดำริ และกลุ่มแปรรูปกาแฟดอยมั่งมีพุกภัย

Abstract

The objectives of this research article were: 1. to study the level of participatory management, 2) to study the relationship between management and Sangahavatthu 4 principles and participatory management, and 3) problems, obstacles, and recommendations for management development of participatory management in the Royal Initiative Project of the DeHmongManeepruek Coffee Processing Group. Thung Chang District, Nan Province, The research method was a combination of methods.

Findings were as follows 1. Participatory management in the Royal Initiative Project of the DeHmongManeepruek Coffee Processing Group, Thung Chang District, Nan Province overall at the highest level. 2. The relationship between management and Sangahavatthu 4 principles and participatory management in the Royal Initiative Project of De Hmong Maneepruek Coffee Processing Group, There was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level. 3. Problems, obstacles, people do not receive the press release as they should Lack of knowledge and understanding of operational plans and policies Recommendations for the development of participatory management Enhancing the process of developing participatory management according to the Sangahavatthu 4 to develop government personnel and people to

develop skills and to see the importance of the process of participation. Dana, giving, generosity, understanding of objectives, goals, sharing of knowledge and speech, Piyavaca, provided training on communication, Atthacariya, attitude and community synthesis, There are workshops and Samanattata, self-sufficiency, and measures to control. Continuously review operations to provide participatory management in Royal Initiated Projects efficiency and effectiveness in sustainable practices.

Keywords: Participatory Management, The Royal Initiated Project, The De Hmong Maneepruek Coffee Processing Group

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ จะทำให้ระบบการจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน แผนสำหรับบริหารราชการแผ่นดิน กฎ ระเบียบวินัยทางการเงินและการคลังภาครัฐ และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561 : 4) ปัจจุบันการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 6 จังหวัดน่าน ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านป่านไม้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่บ้านมณีพฤกษ์ ภายใต้โครงการหมู่บ้านพืักษ์ปารักษาสิ่งแวดล้อม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านป่านไม้ให้แก่ชุมชนในหมู่บ้านเป้าหมายโดยยึดแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ 2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัย

การผลิตเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง และ 3. ชุมชนเกิดความสำนึกและตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เกิดการพัฒนาป่าไม้ที่ยั่งยืน (หน่วยงานโครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม จังหวัดน่าน, 2564)

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน ในลักษณะร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอีกด้วย เห็นได้ว่าปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทุกขั้นตอนการพัฒนาเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจ จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2552 : 3) นอกจากนี้ ปัญหาจากการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มส่งเสริมอาชีพการแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน เพื่อให้ได้โรงคั่วกาแฟถูกต้องตามสุขอนามัยตามมาตรฐานองค์การอาหารและยา เพื่อจะทำให้ผลผลิตของกาแฟเดอแม้งมณีพฤษสามารถจำหน่ายในตลาดได้กว้างขวางขึ้น การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งปัจจุบันความสามารถในการผลิตกาแฟโดยการซื้อผลสดเมล็ดกาแฟจากสมาชิกกลุ่มปลูกกาแฟ เพื่อนำมาแปรรูปให้ได้คุณภาพ รสชาติ จนทำให้กาแฟเดอแม้งมณีพฤษ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ไชยพอนระดับประเทศไทย และชนะเลิศแชมป์โลกไชยพอน โดยใช้สายพันธ์ เกอิชา แต่การบริหารจัดการโรงคั่วกาแฟของกลุ่มยังไม่สามารถได้ตามมาตรฐานองค์การอาหารและยา (โครงการ พมพ.ลุ่มน้ำน่านฯ พื้นที่ที่ 6 จังหวัดน่าน, 2562 : 12) การบริหารจัดการในองค์การจึงก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ที่เรียกว่ารูปแบบการบริหารจัดการยุคศตวรรษที่ 21 คือ การบริหารจัดการที่ปรับตัวเองได้ตลอดเวลาและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารจึงต้องมีการกระจายอำนาจและมีระบบการติดตามผล และตรวจสอบได้ การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์การ

การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ (พระครูภาวนาโสภิต วิ, (บุญญรัตน์ เมืองวงศ์), 2556 : 229) การใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการก็ถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาและช่วยเสริมสร้างแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืนได้ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมไว้หลายประการ โดยเฉพาะ หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมหรือคุณธรรมที่เป็นคุณเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีเป็นหลักธรรมที่ทำให้ตนเป็นที่รักเป็นที่ใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกจิตไมตรีเต็มน้ำใจต่อกันและกันทำให้สังคมเกิดความเป็นสุข (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543 : 167)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน ประกอบด้วย การบริหารจัดการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 6 จังหวัดน่านของกลุ่มส่งเสริมอาชีพการแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน ในการเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาศาสตร์ด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มส่งเสริมอาชีพการแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ ได้มีโรงคั่วกาแฟที่ได้ตามมาตรฐานองค์การอาหารและยา เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไข ตลอดจนเพิ่มเติมหรือปรับลดในสิ่งทีโครงการฯ ดำเนินการอยู่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานมากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและหลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 6 บ้านมณีพุกข์ ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 1,120 คน (สำนักทะเบียน ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน, 2564)

2. กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 295 คน โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน ที่ 0.05

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบไปด้วย ผู้บริหารประจำโครงการฯ นักบริหารโครงการฯ นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ นักวิชาการพระพุทธศาสนา ผู้นำ เจ้าหน้าที่โครงการฯ คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ราษฎรชาวบ้าน และตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 11 รูปหรือคน

เครื่องมือการวิจัย

1. เชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบบ Likert Scale หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้ทรงเชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทุกข้อมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระหว่าง 0.60 – 100 ตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.939

2. เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน (Pearson's correlation) (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543)

2. เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอมังมณีพฤษ อําเภอยางซาง จังหวัดน่าน” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ และได้นำคำตอบจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ผลการวิจัยข้อที่ 1. ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอมังมณีพฤษ อําเภอยางซาง จังหวัดน่าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) การบริหารจัดการของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอมังมณีพฤษ 4 ด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการกระบวนการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล การยอมรับและปรับปรุงแก้ไข ทุกด้านอยู่ในระดับมาก หลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสมานัตตตา การวางตน สม่ําเสมอ ด้านอัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ ด้านปิยวาจา วาจาอันเป็นที่รัก และด้านทาน การให้ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ และบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านมณีพฤษ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ผลการวิจัยข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและหลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอมังมณีพฤษ อําเภอยางซาง จังหวัดน่าน พบว่า การบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอมังมณีพฤษ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง และ หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพุกซ์ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก

ผลการวิจัยข้อที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพุกซ์ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า ปัญหา และอุปสรรคการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพุกซ์ พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน สถานที่ไม่อำนวยในการดำเนินงาน การติดตามประเมินผลไม่ทั่วถึงและยังไม่ต่อเนื่อง ความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกยังไม่เต็มที่ การบริหารงานของกลุ่มยังเข้าไม่ถึงชุมชนบางกลุ่ม บุคลากร เจ้าหน้าที่ยังไม่ค่อยมีการเพิ่มทักษะในด้านต่างๆ ในการบริหารจัดการมากพอ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ของโครงการฯ ยังน้อยและไม่ทั่วถึงประชาชน การกล่าวคำเตือนผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ ประชาชนยังขาดความพร้อมเพียงในการเข้าร่วมประชุมในการจัดเวทีประชาคมเพื่อเสนอปัญหาการส่งเสริมอาชีพและรายได้ในชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมน้อย เพราะเนื่องจากต้องไปทำงาน ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจในการดำเนินงาน และประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจแผนและนโยบายของโครงการฯ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพุกซ์ พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสมกับการดำเนินงาน หรือหาสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดหาสถานที่และปรับปรุงสถานที่ให้สะดวกในการดำเนินงาน ควรให้มีการติดตามประเมินในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง ควรมีสิ่งจูงใจ หรือผลกำไรให้สมาชิกอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น คณะกรรมการขอลกลุ่มลงพื้นที่สำรวจ หรือมีกล่องรับแสดงความคิดเห็นปัญหาของสมาชิกเพื่อเป็นข้อมูลก่อนการประชุม ควรมีการเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการให้กับบุคลากร/เจ้าหน้าที่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเพิ่มมากขึ้น หรือช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายขึ้น ควรการกล่าวที่สร้างสรรค์ สร้างบันดาลใจในการทำงาน และการเรียนรู้ กำหนดเวลาในการจัดประชุม ให้ตรงช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่ว่างจากการทำงาน สร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในชุมชน และชี้แจงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ในกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ของโครงการฯ ควรมีการ

บริหารงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลพร้อมทั้งมีตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน เป็นการบริหารจัดการที่ดีแล้วจึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับการบริหารเพื่อให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมยิ่งขึ้น เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 หลักสัปปริสธรรม 7 หลักอปริยหาธรรม 7 เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการบริหารงานเพื่อประโยชน์สาธารณะประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ร่วมวางแผนพัฒนา ร่วมในกิจกรรม ตลอดจนการร่วมติดตามประเมินผล และสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนได้นั้นต้องมีหลักธรรม หลักสามัคคีธรรม ความพร้อมเพรียงกันทำสิ่งต่าง ๆ ชันติธรรม ความอดทน เสียสละ ทำในสิ่งที่ประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟดอม่้งมณีพฤษ์ อำเภอกู่ซาง จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อนำผลการประเมินกิจกรรม โครงการที่ได้ดำเนินการมาเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดีขึ้น การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ในด้านทาน การให้ ปิยวาจา วาจาอันเป็นที่รัก อุตถจริยา การประพฤติประโยชน์ และสมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอ ทำให้หน่วยงาน องค์กร ชุมชนเกิดความเข้าใจสมัครสมานสามัคคีต่อกัน มีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีร่วมกัน เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านมณีพฤษ์ ซึ่งทำให้เกิดแนวทางการแก้ไขประเด็นปัญหาในชุมชน เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบบริหารจัดการ ในการพัฒนางานการส่งเสริมอาชีพและรายได้ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระโยธิน ญาณวโร (แสนมนตรี) (2561) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการน้ำเสียในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิผลการบริหารจัดการน้ำเสียในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม นั้น มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน ตลอดจนถึงการได้รับความร่วมมือจากประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรพนพัฒน์ พलगวัน (สีลสุทโธ) (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานติดต่อประสานงานกับประชาชน จะเป็นหลักอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ พระนุชิต

นาคเสโน (โพวิชัย) (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและหลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ์ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า การบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ์ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โครงการพระราชดำริ มีการบริหารจัดการงานที่ดี จึงส่งผลให้กลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ์ในโครงการพระราชดำริมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ เหมรณนธ์ (2564) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ์ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เมื่อมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารมากขึ้น ก็จะส่งผลให้กลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ์ในโครงการพระราชดำริมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิษา สมครพันธ์ (2562) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟเดอแม้งมณีพฤษ์ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า ปัญหา และอุปสรรค พบว่า ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์เท่าที่ควร ขาดความรู้ความเข้าใจในแผนงานและนโยบายในการดำเนินงาน บุคลากร เจ้าหน้าที่ยังไม่ค่อยมีการเพิ่มทักษะในด้านการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอากาย ฐิตธมโม (ผดุงชาติ)

(2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประชาชนไม่ตระหนักถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และขาดแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจแผนและนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล และไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ๆ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาบุคลากรภาครัฐและประชาชนให้เกิดทักษะและเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม ทาน โอบอ้อมอารี การทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา วจีไพเราะ จัดให้มีการการอบรมเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ อัตถจริยา สังเคราะห์ชุมชน มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและชี้แจงถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม และสมานัตตตา วางตนพอดี มีมาตรการในการควบคุมในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจทานการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณ ประชามอญ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมที่เสริมสร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดความเข้มแข็ง จนกระทั่งบุคลากรภาครัฐและประชาชนเกิดทักษะในการใช้เครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ใช่แค่เพียงดำเนินการให้ครบกระบวนการเท่านั้น แต่ต้องดำเนินการให้ถึงสาระสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟดอม่้งมณีพฤษ อำเภอน่าน จังหวัดน่าน” ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสังเคราะห์สร้างเป็นความรู้เชิงนวัตกรรม “กระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 : โมเดล 3D” ได้ตั้งแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยสามารถอธิบายรายละเอียด ดังนี้

D = Development of Management Policy การพัฒนานโยบายการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1) นโยบายการจัดประชุมให้ความร่วมมือในการวางแผน 2) นโยบายการทำงานเป็นทีม 3) นโยบายการปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร 4) นโยบายการสร้างความรู้พื้นฐานต่อองค์กร การดูแลและจัดการสวัสดิการ

D = Development of Management Mechanism การพัฒนากลไกการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1) กลไกด้านการตั้งเป้าหมาย 2) กลไกด้านการตัดสินใจ 3) กลไกด้านการแก้ปัญหา 4) กลไกด้านการเปลี่ยนแปลง

D = Development of Management Application การพัฒนาการประยุกต์หลักการบริหารจัดการ โดยหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) การจัดสภาพกายในองค์กร 2) การกำหนดระเบียบวาระและระยะเวลาในการประชุม 3) การกำหนดกฎระเบียบการปฏิบัติงานที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ 4) การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสามัคคี และส่งเสริมประเพณีนิยม ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป และข้อเสนอแนะ

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟดอยมั่งมีพฤษภูมิ อำเภอกู่ช้าง จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการหลักสี่หมวด 4 และการบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการและหลักสี่หมวด 4 กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริของกลุ่มแปรรูปกาแฟดอยมั่งมีพฤษภูมิ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่อนำหลักสี่หมวด 4 มาบูรณาการใช้กับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่มากขึ้นก็จะสามารถจัดการการบริหารแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ได้ดีขึ้น ส่งผลให้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสี่หมวด 4 มาบูรณาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถพัฒนาบุคลากรภาครัฐและประชาชนให้เกิดทักษะและเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยยึดหลัก ทาน โอบอ้อมอารี การทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือรู้จักแบ่งปันสิ่งของและคำแนะนำที่ถูกต้อง ปิยวาจา วชิโรราชา จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้สามารถทำงานร่วมกันตลอดถึงมีการอบรมเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ อัตถจริยา สังเคราะห์ชุมชน มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและชี้แจงถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมในการเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น และสมานัตตา วางตนพอดี มีมาตรการในการควบคุมในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจทานการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการพระราชดำริ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไป ส่วนข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถรับรู้ ถึงการดำเนินการ การใช้งบประมาณ ด้านแผนการ และรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการของการตรวจสอบโดยที่ประชาชนสามารถติดตามสรุปของโครงการของการปฏิบัติ 2. ส่งเสริมให้มีการเชื่อมความสัมพันธ์การทำงานเชิงบูรณาการกันอย่างจริง และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่มากนัก และ 3. ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน เพื่อให้เกิดความความสามัคคี ซึ่งจะทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 1. หน่วยงานควรมีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านช่องทางการสื่อสารในประเภทต่างๆ ให้มากที่สุด ที่เหมาะสมต่อพื้นที่นั้นๆ โดยให้ประชาชนสามารถ

เข้าถึงและรับรู้ถึงนโยบายการมีส่วนร่วม 2. หน่วยงานโครงการพระราชดำรินในพื้นที่จังหวัดควาเนา เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่โครงการพระราชดำรินที่มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับไม่มากนักและไม่เป็นไปในทิศทางที่ต้องการมากนัก 3. ควรมีการบูรณาการหลักธรรมในการทำงาน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายหรือพันธกิจขององค์กร โดยเฉพาะการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในการทำงานนั้นจะเป็นการทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ และ **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 1. ศึกษาแนวทางหรือกระบวนการนำนโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. ศึกษาการพัฒนากระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนบูรณาการหลักพุทธธรรม ที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

References

- ทักษิณ ประชาโมญ. (2560). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. *ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ ดุชนิพนธ์จิตตาสาขารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระครูภาวนาโสภิต วิ, (บุญฤทธิ์ เมืองวงศ์). (2556). *พุทธธรรมาภิบาล*. ลำพูน : สำนักพิมพ์รัฐพลการพิมพ์ คณะบุคคล.
- พระครูวินัยธรพนพัฒน์ พลาวัน (สีลสุทโธ). (2560). การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโยธิน ญาณวโร (แสนมนตรี). (2561). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเสียในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอากาย จิตธมโม (ผดุงชาติ). (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2552). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. *รายงานวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ลิษา สมัครพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2561). *สรุปสาระสำคัญแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักทะเบียน. (2564). *สถิติประชากรบ้านมณีพุกษ์ ตำบลงอบ. ที่ว่าการอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน*. โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 6 จังหวัดน่าน. *รายงานประจำปี พ.ศ. 2562*.
- โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม จังหวัดน่าน, วัตถุประสงค์ของโครงการภายใต้สำนักสงงานพระราชดำริ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://portal.dnp.go.th/Content/RoyalProject?contentId=14599> [18 เมษายน 2564].